

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gid. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava lista:
„Zaveza-Krško“

Oznaniila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Oznaniila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište reklamacije so
poštne proste.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor.

Pismom, na kate-
re se želi odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rekopisi
in na
tečno poslano knjiga
se ne vračajo.

Cesarjeva zahvala.

Predsednik „Zaveze slov. učiteljskih društev“ prejel je pismo, ki se v prevodu tako glasi:

C. kr. namestnik
v Trstu in Primorji.

993
P.

Gospodu dr. Tomažu Romih-u, predsedniku društva „Zaveza slov. učiteljskih društev“
tačas v Trstu.

Njih c. in kr. Apostol. Veličanstvo blagovolili so vsled brzojavke Najvišje kabinetske pisarne z dne 18. t. m. naročiti, da se naznani pri glavnem zboru v Trsti navzočemu slovenskemu učiteljstvu na njegovih Nj. c. in kr. Apostol. Veličanstvu telegrafično izraženih čutilih zvestobe in nđanosti Najvišja zahvala.

Jemljem si čast, to častitemu predsednistvu naznaniti.

Trst dne 18. maja 1891.

C. kr. namestnik:
Rinaldini s. r.

Tretja skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 16. in 17. maja v Trstu.

Minola so še le tri leta, odkar se je zavedno slovensko učiteljstvo, spoznavši resnico pregovora, da le v slogi je moč, združilo v jedno skupščino, v našo „Zavezo“. Kakor vse pravo in potrebno, je „Zaveza“ v kratkem tem času nam vsem v veselje nenavadno narasla in se vrlo ojačila. Oživila je med nami čut celokupnosti in prave bratovske vzajemnosti, vzbudila pa tudi v nas ono pristno stanovsko zavednost, brez katere se potrebna veljava med drugimi stanovi in v človeški družbi sploh priboriti ne da.

Ni nam več treba skrivati svojih čutov. Pod praporom „Zaveze“ postali smo korporacija s trdnimi načeli, in ni se nam več bati nasprotnikov naših.

Bodrim očesom gledamo jim pogumno v obraz, pripravljeni na vsakakoršni napad, ki bi utegnil čast našega stanu podkopavati; saj nam je geslo „Vsi za jednega, jeden za vse“. —

V teku triletnega delovanja prehodila je naša „Zaveza“ tri dežele prelepe naše domovine. Na obalih jadranskega morja podali smo si zadnjič roke v prijateljsko vez.

Čustvo bratske naše ljubezni tekmovalo je z mogočnim šumenjem morskih valov. Beseda dana naj velja in naj nas tudi v bodoče krepi v korist našega stanu in v blagor mladine slovenske.

V soboto 16. maja ob 11. uri dopoldne sešel se je v Trstu v prostorih pri Berger-ji „Belvedere pod gradom“ upravni odbor „Zaveze“ ter je do 1. uri popoldne razpravljaj dnevni red za delegacijo, se posvetoval o predlogih ter jih razdelil med posamezne člane, da je priporočajo delegaciji.

Zborovanje delegacije.

Kmalu po seji upravnega odbora zbrali so se delegatje vseh učiteljskih društev, ki so člani „Zaveze“, k zborovanju delegacije.

1. Predsednik „Zaveze“ gospod dr. Tomaž Romih pozdravi navzoče tako-le:

Slavna delegacija!

Minolo bode kmalu leto dnij, odkar so se zbrali odposlanci slovenskih učiteljskih društev ob bregovih bistre Savinje, kjer so izvolivši nas v upravni odbor izročili nam vodstvo naše „Zaveze“. V smislu § 12. društvenih pravil povabil sem Vas po sklepu upravnega odbora z dne 7. decembra m. l. na obale sinje Adrije v Trst, da Vam položimo račun o svojem delovanji; povabil sem Vas, da sodite o nas, smo-li delovali v Vašem smislu; povabil sem Vas, da uredite vodstvo „Zaveze“ za prihodnje leto in da mu daste potrebna navodila za postopanje v prihodnjem letu. Gospôda, dosti dela za kratki čas, v katerem se mora vse to zvršiti!

Častiti tovariši in tovarišice! Bodite mi prisrčno pozdravljeni! Ni mi treba posebej povdarjati, da me jako veseli, videti zastopanih toliko število učiteljskih društev po tako odličnih tovariših; tembolj me veseli, ker zamorem pozdravljati mej odposlanci zastopnike treh društev, v tekočem letu „Zavezi“ pristopivših; tembolj me veseli, ker zamorem mej odposlanci pozdravljati dokaj lepo število naših častitih tovarišic. Prisrčno torej pozdravljeni! Da je bila naša „Zaveza“ potrebna, živa priča ste Vi, ki so Vas poslala učiteljska društva od blizu in daleč; da je bila naša „Zaveza“ potrebna, dokaz je nam 25 učiteljskih društev v kolu naše „Zaveze“, da je bila naša „Zaveza“ potrebna, dokaz nam je 1144 jenih društvnikov, da je bila naša „Zaveza“ potrebna, dokaz je 433 članov, za katere je narasla od 1888. leta, leta jene ustanovitve. To je gotovo za naše razmere tolik napredek, da bi se ga pred pičlimi tremi leti tudi ob najboljših upih ne bili mogli nadejati. Ti vspani naj nam pa vsem bodo v spodbudo, da še delamo tudi zanaprej neumorno in korist „Zaveze“, v korist slovenskega učiteljstva, v korist nam v vzgojo izročene mladine!

Prisrčno torej pozdravljeni! Zborovanje delegatov se prične! — (Živio!-klici.)

Po tem prečita tajnik g. Fr. Slanc imena delegatov. Navzočih jih je bilo 167 od 199.

Tajnikovo poročilo o delovanji upravnega odbora v minolem letu glasilo se je tako-le: Slavna skupščina! Delavnost upravnega odbora začenja s 1. junijem vsakega leta. Tako je tudi naše začelo, ter imel v tem času direktorij tri seje, upravni odbor pa jedno; v teh sejah so se obravnavale vse društvene zadeve, med drugimi zlasti sledeče:

1. a) V seji direktorija „Zaveze slov. učiteljskih draštev“ dne 6. avgusta 1890 obravnavala se je zadeva o zavarovanji pri banki „Slaviji“ in sklenilo, domači zavod „banko Slavijo“ podpirati ter jo raznim učiteljskim društvom priporočati.

b) Direktorij sestavil je prošnjo na deželne zbore, v katerih se je prosilo, da bi se dotična šolska postava premenila tako, da bi imele deželne konferencije pravico, iz svoje srede voliti svojega zastopnika v deželne šolske svete.

c) Direktorij sklene, poučnemu ministerstvu vposlati prošnjo, da bi taisto sestavilo posebno enketo izvrstnih šolnikov, ki naj bi pregledovala in popravljala vse sedanje slovenske šolske knjige.

d) Istotako sklene direktorij državnemu zboru predložiti prošnjo, da bi se dotična šolska postava premenila v tem smislu, da petletnice dobé vsi učitelji — brez izjeme. Ta prošnja se je 10. septembra odposlala dotičnim deželnim odborom.

e) Direktorij sklene pri južni železnici prositi za polovico znižane vožne cene. Glavno ravnateljstvo južne železnice odgovorilo je na to negativno.

f) Direktorij odpošlje prošnjo za splošno volilno pravico kranjskih učiteljev na deželni odbor.

g) Zadevajoč teženje goriških učiteljev odposlala se je prošnja za izboljšanje učiteljskih plač na Goriškem.

2. a) V seji direktorija „Zaveze slov. učiteljskih društev“ z dne 4. oktobra 1890 naznani predsednik, da se je o priliki poroke „Njihove Visokosti nadvojvodinje Marije Valerije poklonil z blagajnikom c. kr. glavarju s prošnjo, naj blagovoli sporočiti na Najvišje mesto najponižnejše častitke slovenskega učiteljstva“. Na to častitko dostavila se je predsedniku potom c. kr. glavarstva zahvala Njihovega Veličanstva.

b) Predsednik poklonil se je v imenu slov. učiteljstva tudi visokočastitemu knezoškofu premilostljivemu gospodu dr. Mihaelu Napotniku javlja mu resolucijo o slogi med duhovstvom in učiteljstvom. Visokočastiti gospod knezoškof obljubil je, po svojih močeh na to delovati, da bode duhovščina z učiteljstvom v slogi in samiseljnosti živela.

c) Direktorij izroči klubu slov. poslancev na Štajerskem prošnjo na deželni zbor o izboljšanju učiteljskih plač na Spodnjem Štajerskem in radi podelitve petletnic vsaki definitivno nameščeni učiteljski osebi, oziroma prošnjo za odstranitev imena „podučitelj“.

d) Slavni magistrat mesta Ljubljane dostavil je predsedniku „Zaveze“ odlok, v katerem naznanja, da vis. c. kr. ministerstvo za notranje zadeve preosnove „Zaveze slov. učit. društev“ s sedežem v Ljubljani na podlagi pravil, ne zabranjuje. Preosnovana sta §§ 9 in 10.

e) Pri visokem deželnem zboru Kranjskem vložil je direktorij po poslancu gosp. Fr. Stegnarji prepis prošnje na ministerstvo za uk in bogočastje v zadevi sestave enquete za izdavanje slovenskih šolskih knjig.

f) Po deželnem poslancu c. kr. svetniku gosp. J. Jermann-u vložil je direktorij pri visokem deželnem zboru Štajerskem prošnjo za izboljšanje učiteljskih plač na slovenskem Štajerskem.

g) Po deželnem poslanci, velečastitemi gosp. dr. A. Gregorčič-i vložil je direktorij prošnjo pri visokem deželnem zboru Goriškem za vzvišanje učiteljskih plač.

3. Upravni odbor „Zaveze“ imel je dne 7. decembra 1890 po glavni skupščini v Celji prvo sejo v Litiji, pri kateri je bil, kakor je objavljen bil v „Popotniku“, sledeči dnevni red:

1. Poročilo predsednikovo o dosedanjem delovanji direktorija.
2. Predlog predsednikov gledé društvenega glasila.
3. Določitev kraja glavnega zborovanja.
4. Določitev vspreda (v glavnem obrisu) za glavno zborovanje.

Pri tem zborovanji sklenilo se je jednoglasno, da prevzame z novim letom 1891 „Zaveza“ svoje glasilo „Popotnik“ tudi v svojo last, v oskrb in upravo, uredništvo ostane pa v sedanjih rokah.

Sklene se soglasno, da se prihodnji občni zbor vrši v Trstu, ravno tako se glavni obris dnevnega reda za letošnji občni zbor določi.

4. Direktorij je imel sejo dne 29. marea t. l. v Krškem. Gledé na glavno zborovanje v Trstu določil se je natančni vsprede, kateri je bil itak v društvenem glasilu objavljen.

V „Zavezi“ se nahaja sedaj 25 društev s 1144 društveniki. Od teh 25 doslej pri „Zavezi“ slov. učit. društev se nahajajočih učit. društev pristopila so od zadnjega zborovanja v Celji na novo tri društva, namreč „Okr. učit. društvo pri sv. Lenarti“ na Štajerskem ter „učit. društvo za šolski okraj Rudolfovo“ in „Radovljiško učit. društvo“ na Kranjskem. — Pristop teh društev ojačil je našo „Zavezo“ za 87 članov, kar je vsakako imenitno število.

Če pa primerjamo današnje skupno število „zaveznikov“ z onim ustanovnega leta (1888), potem najdemo, da je naraslo za 433 članov.

To je gotovo za naše razmere tolik napredek, da bi se ga pred pičlimi tremi leti tudi ob najboljših upih ne bili mogli nadejati.

Ob enem pa nam ta sijajen napredek prav živo kaže, kako potrebna nam je bila „Zaveza“, katera naj bi se tudi v bodoče tako čilo razvijala, kakor se je dosihdob!

V to pomozi Bog ter stanovska zavednost učiteljstva slovenskega!

S tem sklenil je tajnik svoje poročilo.

III. Poročilo o delovanji posameznih društev zastopanih v „Zavezi“ se z ozirom na to, da so bila posamezna poročila itak v društvenem glasilu objavljena, opusti.

IV. Blagajnik g. Ivan Lapajne poroča o dohodkih in izdatkih v minolem upravnem letu, ter konstatira da ima blagajnica „Zaveze“ nekaj pozitivnega premoženja.

V. Računski pregledniki potrdijo, da je lanski račun popolnoma v redu.

VI. Društveno glasilu zadevaje javlja gospod predsednik, da je „Zaveza“ vsled sejnega sklepa upravnega odbora, z dne 7. decembra 1890 prevzela „Popotnik“ z vsemi aktivni in pasivi v svojo last in oskrb. (Vzame se na znanje.)

VII. a) Poslovni red ostal je isti kakor lansko leto.

b) Po sklepu direktorija z dne 28. marcija t. l. odločili so se posameznim sekcijam nastopni predmeti v obravnavanje.

1. O zavarovanji pri banki Slavji; 2. O jednotni pisavi v šolah na Slovenskem; 3. O posebni nagradi za tiste učitelje, kateri poučujejo čezpostavno število otrok, in 4. O volilni pravici učiteljev in učiteljic na Kranjskem.

Radi pomanjkanja časa z ozirom na potrebne skupne pevske vaje morali ste se točki 2. in 3. izpustiti, točka 4 pa se je z ozirom na to, ker se strinja s točko 1 in tretjo za glavno zborovanje preložila v obravnavanje pri navedenih predmetih v glavnem zboru.

Za obravnavanje pri glavnem zboru predlaga g. Nerat v imenu odbora nastepne predmete:

1. „O socijalnih razmerah slovenskega učiteljstva v sedanjih časih“ (poročevalec g. Jernej Ravnikar) in „Pravne razmere ljudskih učiteljev“ (poročevalec g. Andrej Vrtovec), združeni v jedno točko kot 1. točka.

2. „Važnost obrtno-nadaljevalnih šol; kako jih snovati“. (Poročevalec gosp. Ivan Lapajne.)

3. „Latinica in nemščina“. (Poročevalec g. Ljudevit Stiasny).

4. „Metoda računstva na višji stopnji“. (Poročevalec g. dr. Romih).

K tretji točki predlaga g. Luznik, da se obravnavanje tega predmeta z ozirom na to, da poučevanje v nemščini na Primorskem itak predpisano ni, naj opusti. Gosp. Nerat in Strmšek javita, da je poučevanje v nemščini na Štajerskem predpisano, ter povdarjata, da bi bilo vsakako važno, določna vodila za ta predmet ustvariti. Tudi gospod predsednik priporoča z ozirom na važnost tega predmeta tega obravnavanje, a pri glasovanji sklene velika večina, da se ta točka radi preobširnega dnevnega reda pri glavnem zborovanji naj opusti. Sprejmejo pa se 1., 2. in 4. točka.

VIII. Rediteljstvo za glavni zbor prevzel je slavnostni odbor.

IX. Gledé na letne doneske od članov „Zaveze“ odloči se za vsakega uda posameznih učiteljskih društev 10 kr. na leto, izimši „Pedagogiško društvo v Krškem“, katero plača povprek za vse ude na leto 10 gld. in „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani, ki plača 10% svojih čistih dohodkov.

X. Za 4. skupščino odločijo se binkoštni prazniki 1892.

XI. Gledé na volitvo ocenjevalcev za presodbo spisov, ki tekmujejo za nagrado, volijo se po predlogu g. Nerat-a dosedanji gg. ocenjevalci.

XII. O praznovanju 300-letnice A. Komeński-ja prihodnje leto, predlaga g. Praprotnik, da bi se ta slavnost skupno obhajala s tridesetletnico A. Slomškega. Upravni odbor prevzame natančneje določitev slovesnosti.

XIII. Gledé na volitve upravnega odbora in računskih preglednikov za društveno leto 1891—1892 predlaga g. Ribnikar v svojem humorističnem govoru, iz katerega pa se je spoznalo vrlo njegovo srce in navdušenost za plodonosno delovanje „Zaveze“, naj se tudi za bodoče leto izvoli „stari general s celo svojo verno mu gardo“. — Ta predlog sprejela je delegacija z živahnimi „živio“-klici jednoglasno!

Gospod Bogatec predlaga, da se za Goriško volita odbornikoma gospoda Kante in Medvešek. Predlog je jednoglasno sprejet; istotako volitev gospoda Bogatec-a za Istro. Gospod Nerat predlaga za računske preglednike gg. Bahovec, Furlan-a in Krulac-a.

Na zvršetku seje „Zavezine“ delegacije poročal je — na izrecno željo učiteljskega društva Koperskega okraja k zborovanju povabljen — gosp. Vatroslav Holz, uradnik banke „Slavije“ v Ljubljani, o važnosti in koristi življenskega zavarovanja z ozirom na slovensko učiteljstvo. „Zaveza slov. učiteljskih društev“ je namreč po sklepu na lanski skupščini dne 26. maja v Celji sklenila z banko „Slavijo“ dogovor, da se „Zavezino“ učiteljstvo zavaruje pri imenovanem zavodu slovanskem, za kar je poslednja dovolila znatne nagrade „Zavezni“ in posamičnim društvom učiteljskim. Poročevalec, raztolmačivši delegatom idejo, namen in korist zavarovanja ter razne jega načine in pogoje, opisuje dosedanje vspehe v zavarovanji učiteljstva slovenskega ter pozivlje navzočne gospode delegate, da blagovolé delovati vsak v svojem društvu na izdatnejšo pristopanje v kolo zavarovancev, s čimur bodejo koristili ob enem „Zavezni“, oziroma dotičnim okrajnim društvom učiteljskim. — Konečno naznani povabljeni zastopnik navedene zavarovalnice, da je banka „Slavija“ na njegovo prošnjo in po predlogu svojega generalnega zastopnika gosp. Ivana Hribar-ja, uvažujoč kulturni pomen učiteljstva slovenskega, „Zavezni slov. učiteljskih društev“ podarila 100 gld. podpore v društvene namene, katero vest je delegacija pozdravila z velikim navdušenjem ter zaklicala banki gromovito „Slava!“

Po končanem dnevnem redu zahvali se gospod predsednik navzočim delegatom za nevtrudno delovanje pri raznih debatah in sklene sejo s prošnjo, da bi se častiti delegatje tudi pevskih vaj v polnem številu vdeležili, in jim zakliče prisrčni „na svidenje“ pri glavnem zborovanji.

(Živio!!)

Ob 8. uri zvečer bil je koncert v lepi Berger-jevi dvorani. Prostorna dvorana napolnila se je tako samim izbranim občinstvom, da je vladala v njej uprav tropična vročina, mnogo jih je pa moralo v vrtu ostati. Po tem soditi, morajo gospodje prireditelji povsem zadovoljni biti z materijalnim vspehom. Moralni vspeh je pa še sijajnejši. Vojaška godba zvršila je svojo zadačo precizno in izborno in nam je posebno ugajalo, da si je izbrala tudi nekatere slovanske skladbe. Pevcev, oziroma pevk nastopilo je do blizo 100. Ako pomislimo, da jih je bilo mej njimi mnogo, ki se do tega dne še nikdar niso videli, moramo reči, da je bil pevski zbor na vrhunci svoje zadače ter žel občo pohvalo. Pravo

navdušenje pa je vzbudil Volarič-ev mešani zbor: „Pogovor z domom!“ Navdušeno občinstvo ni odnehalo, dokler se ni gospod skladatelj prikazal na odru. Videlo se je, kako čisla učiteljstvo svojega kolego-umetnika. Radost in navdušenje sta pa dosegla svoj vrhunec, ko sta se odpela „Naprej“ in cesarska pesem.

V nedeljo ob 8. uri zjutraj bila je v cerkvi sv. Antona novega sv. maša, pri kateri so učitelji peli Nedved-ovo mašo „Slava stvarniku“. Poleg učiteljev in učiteljic bilo je pri službi božji toli družega občinstva, da je bila velika ta cerkev natlačeno polna.

Po sv. maši pričelo se je:

B.

Glavno zborovanje.

Predsednik dr. Romih pozdravi došle učitelje in učiteljice, katerih se je zbralo nad 250, tako le:

Slavni zbor!

V posebno čast si štejem, da mi je dana prilika, pozdraviti slovensko učiteljstvo na obalih sinje Adrije, v bogatem Trstu. Pozdravljeni bodite, ki ste prišli iz zelene Štajerske! pozdravljeni kolegi in kolegije iz čudovite Kranjske! pozdravljeni tovariši in tovarišice od obalov sinje Adrije in od bregov burne Soče! posebno pozdravljena hrvatska trojica iz tužne nam Istre! pristrčno pozdravljene pa tudi naše ljubeznjive tovarišice, katere ste danes sè svojo navzočnostjo pokazale, da hočete z nami sodelovati na povzdigo našega šolstva, na pospešitvi naših stanovskih koristij. Pristrčno pozdravljeni vsi predragi nam gosti! Pristrčno pozdravljeni vsi rodoljubi, ki ste nam skazali čast in prišli na naš glavni zbor! —

Stanje slovenskega učiteljstva je dokaj težavno. Pri zboru v prijateljskem krogu hočemo se zopet navdušiti za naš stan, hočemo si drug drugemu podati prijateljske roke, hočemo se pogovoriti o naših težnjah, hočemo premišljevat, kako nam bode lažje doseči svoj smoter. Gospôda! da ste se zbrali v tako mnogobrojnem številu; da se niste vstrašili dolgega pota, ne truda, ne gmotnih žrtev: pokazali ste, da Vam ni prazna beseda stanovska čast in ponos; pokazali ste, da Vam je mar ugled našega stanu; pokazali ste, da Vam ni prazna fraza naš prevzvišeni poklic. Da smo se pa sploh mogli zbrati, zahvaliti se imamo Našemu presvitlemu cesarju, ki nam je podelil naše šolske postave in postave, na podlagi katerih lahko danes tukaj zborujemo. Poznata je ljubezen slovenskega naroda do Njegovega Veličanstva, nič manjša pa tudi ni ljubezen slovenskega učiteljstva do Njega. Preverjen sem, da govorim iz srca vseh navzočih, ako zakličem:

Živio Njegovo Veličanstvo Franc Josip I.!

Živio! Živio! Živio!

Predlagam, da javimo svojo vdanost do Njegovega Veličanstva v sledeči brzojavki:

Kabinetsskanzlei, Wien!

V „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“ zastopano slovensko učiteljstvo zbrano pri svojem glavnem zboru v Trstu izraža svojo najponižnišo udanost do Vašega Veličanstva in cele presvitile hiše Habsburške v razvoj in prospeh avstrijskega šolstva in cele mogočne Avstrije!

Za „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“
predsednik: Dr. Tomaž Romih.

Predno otvori zborovanje predstavi gospod predsednik vladnega zastopnika viteza Vidic-a. Zbor poslednjega spoštljivo pozdravi.

Tretji glavni zbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je tvorjen in prosim, da vzame besedo g. Ravnikar, ter poroča o prvi točki sprejetega vspeoda: Pravne razmere ljudskih učiteljev in „o socijalnih razmerah slovenskega“ učiteljstva v sedanjih časih“.

Gospod poročevalec govori tako-le:

Slavni zbor!

Premili sobratje, ljubeznjive tovarišice!

Sedanji burni časi napotili so me spregovoriti o splošnih težnjah slovenskega učiteljstva, dobro vedoč, da za to ni primernejšega časa, ko pri obnem zboru „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, katere nas vse slovenske učitelje: iz čudotvorne Kranjske, od prijaznih štajerskih gor, od južnega podnebja, od sinje Adrije, v duhu pri nas zbrane tovariše iz hladnega in tužnega Korotana, — vsaj jedenkrat na leto zbira, nas budeč k skupnemu delovanju, kazoč narodu slovenskemu, da živimo za šolo, ki jedina le more ljudstvo izobraževati, da živimo za šolo, kakoršno tirjajo sedanje razmere v življenji. Svetu pokažimo, da živimo za šolo, stoječo na podlogi večnega zakona človeške narave in ki se ujema z večnimi postavami prave in zdrave pedagogike.

Naslov mojemu skromnemu govoru bi morebiti utegnil kakšnega, na živcih trpečega bojzljiveca napeljati na napačne misli in kriva pota posebno dandanes, ko tako zvano socialno vprašanje razburja celo Evropo. Toda, radovoljni poslušalci uvideli bodo takoj, da ves današnji govor ne obseza drugega, nego da svetu pokažemo krivice, ki se nam godé.

Vsak delavec je svojega plačila vreden. Tem več pak učitelj-vzgojitelj, ki posveti vse svoje duševne in telesne moči svojemu narodu, vzgojevajoč in učeč mu najdražji zaklad, nežno mladino, njegovo sedanost in njegovo boljše prihodnost. Kako pa narod nas za to težavno delo odškoduje, svedoči dovolj jasno naše vsakoletno tarnanje in koledovanje za pobiljšek našemu gmotnemu stanju. Ne da se tajiti, da so se v nekaterih deželah razmere nekoliko zboljšale — ali vendar še ne tako, da bi učitelj zamogel dostojno preživiti sebe in družino. Da bi pa od teh pičlih dohodkov zamogli svojo deco — stanu primerno vzgojevati — no, o tem niti ne govorim.

V resnici žalostno je za nas, da moramo — in skoro se vže sramujemo, — leto za letom naše ljudske zastopnike prositi in rotiti, naj nam priskočijo na pomoč. Vsaj vendar vedo, da za učitelja-vzgojitelja izdani krajecarji niso proč vrženi, temveč dobro naloženi, ki bodo jedenkrat deželam prinašali dobre obresti! — Ali, kakor danes „akeije“ stojé, težko je pričakovati povoljne rešitve v tem, za nas najbolj kočljivem in perečem vprašanji! Na Kranjskem n. pr. uravnavali so minolo leto nove učiteljske plače — toda tako, da izmed 538 učnih mest je na boljšem 27 učiteljev (po 700 — oziroma 800 gld.) in 54 učiteljev (po 600 — oziroma 700 ali 675 gld. letne plače. Vsi drugi imajo po 500 ali 450 gld.) Pobiljšalo se je pa tistim, ki so tudi po prejšnjem zakonu dobivali najviše plače — le z malimi izjemami ne! Jedno- in dvorazredničarji so po tem takem obsojeni na milost in nemilost v najnižje plačilne vrste. Mislim, da ni nikogar prisotnega, ki bi z mirno vestjo zamogel reči: To je pravično! Daljno premišljevanje prepuščam razsodnim poslušalcem. Ne morem si pa kaj, da ne bi omenjal začasnih učiteljev na Kranjskem, ki so z novim zakonom najhuje prizadeti. Vže naš velezaslužni g. profesor Levec je v jedni zadnjih števil „Učit. Tov.“ trdil, da plača 360 gld. res ni dostojna, mladega, omikanega moža, ki se je posvetil važnemu poklicu ljudsko-šolskega učitelja. A recimo, da vže zadostuje njegovim skromnim telesnim potrebam, kje potem mladi začasni učitelj najde pomočkov za duševno svojo izobrazbo; kdo mu plača takse, kadar se oglasi k preskušnji za učno usposobljenost, kdo povrne troške, kateri mu ob tej skušnji nastanejo, ko mora od daleč potovati v deželno stolno mesto ter ondud kaj bivati najmanj jeden teden? Bati se je, da privabi odslej ta borna plača (360 gld.) kaj malo nadarjenih mladeničev v učiteljišče in da zaradi nje ne izostajajo slabi nasledki v našem učiteljskem naraščaji“ itd. itd. Tako misli pravi šolnik, potezajoč se za korist slovenskega učiteljstva. Prav hvaležni smo mu zato, da je baš on svetlo odkril hibe novega kranjskega šolskega zakona. Tudi po drugih sosednih kronovinah so učitelji v tem pogledu na slabem — posebno pa na Goriškem in v Istri. Kedaj se bode kaj na bolje obrnilo? Mari naši poslanci v resnici mislijo, da je naobraženemu možu s 400 ali 500 gld. plače mogoče shajati? Naj se potrka na prsi, primejo za sree ter pomislijo naj, kako bi jim taisto tolklo, če bi jih osoda bila obsodila na 400 gld. letnih dohodkov!

Geslo nam je in ostane: „Naprej!“ To vsi vemo, da učitelj nikakor ne sme zaostajati, kajti kjer ni napredka, tam je rakova pot, mirovanja pa v prirodi ni. Toda, za božjo voljo, kam hoče učitelj priti s to borno plačo! Mu je od teh dohodkov le količak

mogoče odtrgati, da bi si omislil in preskrbel hrane za svojo nadaljno izobrazbo? Stiskati in stiskati mora med letom — in srečen je, ako jo prerine, da konca leta njegovo ime ni v kakej knjižnici zapisano pod rubriko „soll“. Če ima pa še več drugih zdravih zob, ki mu pomagajo jesti — no — pomagaj mu Bog! Kakšno mora do učitelja in sploh za cel učiteljski stan biti spoštovanje, ko vsak lahko vidi bedo in pomanjkanje v njem? Za vse druge javne stanove skrbelo se je bolje gledé materialnega stanja, kakor pa za nas ljudske pijonirje. Gotova resnica je, ki se ne da ovreči, da je učiteljski stan jeden najpotrebnejših, najvažnejših in najkoristnejših v človeški družbi in v sleherni državi. Vpraša se torej, ako se mu ta ne priznava tudi vidno in ne kaže dejansko? Zakaj se mu ne odloči tudi v materialnem oziru vredno mesto med drugimi javnimi stanovi? Vsaj vendar ne gre, da je ta stan odločen v vedno trpljenje, ker si ni svest nobedne krivice. Dókler se v tem oziru učiteljskemu stanu primerno z drugimi naobraženimi stanovi ne zboljša, toliko časa ne bodemo mirovali, deželne zastope — s prošnjami nadlegovati. Učitelji smo narodovi izobraževalci — in kot taki tudi smemo tirjati, da nas za svoje težavno delo pošteno odškoduje. Tako in jednako pisal je „Učiteljski Tovariš“ vže pred 28 leti v 7. listu l. 1863.! Mar ni žalostno, da se moramo toliko let za svoje opravičene pravice boriti? In kakor sem vže omenil, preteklo bode še veliko časa, predno nam ngodijo tako, kakor velewa državni zakon z dne 14. maja 1869 l., ki pravi: „učitelju naj se določi toliko letne plače, da zamore sebe in svojo družino stanu primerno preživiti“. Kdor pa s 400—500 gld. to umé v današnjih časih velike dragine, ta mora v resnici biti velik umetnik!! —

Prepričani smo, da se bodo deželni zbori tudi še dalje upirali našim pravičnim tirjatvam. Vsaj v tem nas podkrepljujejo vsakoletne obravnane, tikajoč se ljudskega šolstva. Res je, da troški deželam rastejo od leta do leta; pa koliko pride od vsega na nas! Od vseh dež. davkov dobivamo mi le majhen del. Čemu torej vedno kričanje: Učitelji in šole deželo največ stanejo! Vse se ne sme na učiteljske rame nalagati. Le povsodi pravično! Mi dobro vemo, da nikjer tako ne štedijo, kakor ravno pri šolah in učiteljih. To smo opazovali n. pr. pri nas na Kranjskem, ko je pri letnih zaključkih normalni šolski zaklad imel poprej vedno 10—12 tisoč prebitka. Kako je bilo po drugih sosednih deželah, mi ni znano! Te številke pa kažejo dovolj, da se je pri nas na škodo šoli in učiteljem preveč štedilo. Daljno razmotrivanje o tem bilo bi preobširno in tudi za poslušalca premalo zanimivo.

Naslanjaje se na to jadikovanje, preidem dalje k vprašanju: Ali bi ne bilo bolje, če bi nas država prevzela v svojo skrb? Poglejmo, kako ona skrbi za svoje ljudi — oziroma uradnike. Resnica je, da državi služabniki, kakor: orožniki, financarji, sodnijski sluge itd. itd. plačani so bolje ko ljudski učitelji. Seveda moramo tu v poštev jemati okoliščine navedenih stanov in one, ki se tiče našega stanu. Mi se nikakor ne smemo primerjati s temi. Nam gre ista stopinja, ko c. kr. uradnikom. In kako so ti preskrbljeni? Gospoda! v vsakem oziru mnogo bolje ko mi ljudski učitelji. Državni uradnik najnižjega plačilnega razreda je boljše plačan ko ljudski učitelj najviše plačilne vrste. To govori jasno, da bi za nas bilo tudi bolje, ako bi bili državni činovniki, nego da smo deželni. Deželni zastopi — tega prepričani bodemo vsi — nam nikoli ne bodo dovolili takih plač, kakor jih imajo državni uradniki! Marsikdo utegne ugovarjati: Potem bi bili preveč od vlade odvisni! Temu nasproti pak trdim, da bolj odvisni ne moremo biti, kakor smo vže! Vsaj smo vže itak pod oblastijo c. kr. činiteljev (okrajni glavar, okrajni šolski nadzornik itd.) Potem takem bi, kar se tega tiče, ne bili nič na slabšem. Nasprotno bi pa naš ugled, če bi postali c. kr. uradniki, mnogo pridobil in spoštovanje do učiteljskega stanu dospelo bi na višjo stopinjo ko je sedaj. Moje mnenje torej je, da jamemo z vsemi silami delati na to, da nas prevzame država v svojo oskrbovanje. Dolžnost „Zaveze“ bi bila peticionirati na državni zbor in poučno ministerstvo. Sicer pa prosim, da o tem še kak drug gospod tovariš spregovori svoje mnenje, kajti kolikor glav toliko misli.

Ni še zadosti, da smo tako po hlapčevski za svoj trud plačani, godé se nam (če ne vsem, vsaj marsikomu) še druge krivice. Pri vseh stanovih gleda se pri oddajanju služb v prvi vrsti na službena leta in sposobnost; le pri našem stanu tega ni. Vsaj mi na Kranjskem imamo v tem oziru obilo žalostnih izgledov. Pogosto se je pripetilo, da je izmed 20 in še več prosilcev za kako boljšo službo bil najsrečnejši najmlajši po službenih letih, ki je komaj prebil učiteljsko preskušnjo. Drugi, v službi vže osiveli možaki

so se pa prezirali. Gospôda! to je krivica, ki se nikakor ne da opravičiti. Pogosto se je reklo, ta je imel boljše spričevalo. Dobro, ako bi bilo vedno resnično. Pri nastopu prve službe naj se gleda na zrelostno spričevalo; pri oddaji prve stalne službe pa na spričevalo učiteljske sposobnosti. Pri poznejšem oddajanju učiteljskih služb pa največ na službena leta in učiteljevo delovanje sploh in v obče. Potem odstranjene bi bile marsikatero mejosobne nasprotnosti v učiteljskem stanu. — Kar pa še posebno ni častno našemu učiteljskemu ugledu, je to, da se za izpraznene službe pri dotičnih oblastviah — oziroma posamnih udih le preveč brusi in koledva. Ne vem, če je povsodi tako! Pri nas in tudi v sosednji Štajerski se še vedno godé nepotrebna „predstavljanja“ za izpraznene službe. Največkrat pak še drugi aparati delujejo za prosilca, n. pr.: stariši, strici, ujci, bratje, sestre, tasti, žene, prijatelji in znanci teh in prosilčevi itd. itd., ki vse oblažijo za svojega varovanca. Vidite, tako ravnanje in postopanje ni častno in primerno našemu vzvišenemu stanu. To se bi pa hitro odpravilo, ako bi se uvedel nekaj „status“ po službenih letih. Sleherni bi vže vedel, kedaj pride na vrsto — in vsaka osebna protekcija bi se odpravila! Mislim, da se večina strinja z mojimi nazori! Ako kak učitelj nima posebnih zvez z merodajnimi činitelji, ki imajo besedo pri oddaji služb, bode težko avansoval — če tudi 15—20 let službuje. Ni čuda torej, da so ravno pri našem stanu taka nasprotstva in osebne mržnje. Krivo vsemu temu je pa to, da ima jedno polovico (manj dohodkov — notabene — pri isti sposobnosti, istem delu in ravno tolikem številu službenih let kakor drugi. V tem oziru mora se kaj spremeniti, ako sploh hočemo, da se v naš stan povrne zadovoljnost in večje vnemanje v poklicu! Zato bode „Zaveznega odbora“ naloga, dobro preudariti, na kak način bi se take in jednake nedostatnosti iz našega stanu odpravile! —

Če ta opazovanja razmotrivamo, pridemo nehote do vprašanja: „Kje pak tičijo vzroki, da naše opravičene zahteve tako radi prezirajo? Gospôda! manjka nam prave organizacije, stanovske organizacije, ki bi skrbela za to, da bi bili pošteno zastopani po raznih korporacijah — recimo v občinskih zastopih, deželnih zborih in tudi v državnem zboru! Ako bi učitelji v deželnih zastopih imeli dovolj energičnih zagovornikov, gotovo bi bila naša vprašanja vže davno in povoljno rešena. Zahtevati bodedo morali z vso odločnostjo, da v vsaki kronovini pri deželno-zborskih volitvah jemljejo ozir na učiteljski stan, kajti vsaka dežela ima med tolikim številom učiteljstva gotovo odličnih mož, ki bi po vsem častno zastopali naše težnje in potrebe. Kakor imajo duhovniki po več zastopnikov v slehernem dež. zboru, tako smemo tudi učitelji vsaj nekaj zastopnikov tirjati. Le-ti naj bi za nas povzdignili o pravem času in na pravem mestu svoj glas — in prepričani smo, da bi se jim tudi ostali ljudski zastopniki pridružili začuvši krivice iz pravih ust. — V ta namen bode treba delovati vstrajno, z vsemi silami; kajti ako bodedo roke še dalje križem držali, ne dosežemo nikoli ničesar vspešnega. Le pogledjmo, kako častita duhovščina deluje skupno, ki pa tudi ima zavoljo tega marsikje prvo besedo. Kakor temu častitljivemu stanu privoščimo, da je v vseh javnih zastopih pošteno zastopan, tako naj bi tudi nam, ki imamo poleg teh vendar le najvažnejšo nalogo v ljudstvu, privoščili malo več vpliva in pravice. Toda, kakor sem vže omenil: Združiti se moramo, da bodo vsi za jednega in jeden za vse, kajti le v družbi je moč! V prvi vrsti so poklicana za to naša društva in potem pride pa „Zaveza“ na vrsto, ki naj bi odločilnim činiteljem razložila naše opravičene zahteve. —

Najvažnejša naprava v človeški družbi je narodna šola — to je tisti preimeniten činitelj, okoli katerega se najčestejše po raznih javnih zastopih sučejo vsi bolj nežni govori. Vsaka stranka dobro ve, da čegar je šola, tega je prihodnjost; zato se tudi vsi tako za-njo potezajo. Razprave o ljudskem šolstvu po raznih deželnih kakor tudi v državnem zboru bile so vedno in so še dandanes najživahnejše. Pogosto zmagovala je bolj strast kot pravica. Zato naše šolske postave še vedno popravljajo — in gotovo bode še veliko Soče v Jadranjsko morje izteklo, predno dobimo popolno postavo, ki bi ugajala vsem narodom — vsem strankam. Radi priznavamo, da na svetu ni nič popolnega — tako tudi naši šolski zakoni niso popolni, da bi po vsem ustrezali narodnim potrebam. Toda vže največji nemški pedagog Pestalozzi trdi: „Po večji popolnosti mora človek vedno hrepeneti“. Zategadelj tudi učitelji hrepenimo v vsakem oziru po večji popolnosti — zlasti pa po večji popolnosti naših ljudsko-šolskih zakonov. Smelo trdimo da naši šolski zakoni bi bili — morebiti — bolj popolni, ako bi se pri izdelovanju — oziroma pri njihovih premembah večim učiteljem odmerilo več vpliva in besede. Dokler

pa po deželnih zborih nimamo pravih zastopnikov, (ker le ti so v prvi vrsti poklicani za taka vprašanja), toliko časa naši zakoni ostanejo manj ali več nepopolni.

Ako sploh hočemo, da bodo zakoni v resnici prijali narodu in učiteljstvu, naj se pri slučajnih premembah skliče „enketa“ pravih in skušenih učiteljev, ki naj bi po previdnem in modrem prevdarku dotičnim krogom nasvetovala primernih prememb ljudsko-šolskih zakonov. — Preostaja mi le še spregovoriti besedo o volilni pravici ljudskih učiteljev. Kar se te tiče, je po raznih deželah različno. Na Štajerskem n. pr. imajo vsi učitelji in podučitelji volilno pravico. Pri nas na Kranjskem je to nasprotno; tukaj imajo volilno pravico samo učitelji in voditelji ljudskih šol. A nekateri okrajni glavarji tudi ta paragraf po svoje tolmačijo. Izgled iz svojega življenja. Ko sem služil pred 14. leti še kot začasni učitelj v Kamniškem okraji pri K. . . , imel sem pravico voliti. Pozneje kot stalnemu učitelju se mi je na Krškem ta pravica popolnem odrekla; kajti okrajni glavar držal se je strogo omenjenega paragrafa za občinske zadeve. Ne vem, je-li okrajni glavar tolmačil paragraf prav ali ne. Toda tudi priziv do deželne vlade ni ničesar opravil. Drugače je pri uradnikih; pri teh imajo celó vsi davčni praktikantje volilno pravico. Kdo bi se ne čudil, ako ima 18letni praktikant volilno pravico! — Ljudskemu učitelju pak, imajočemu 15, 20 — da celó 35 in še več službenih let to važno pravico odrekajo. Sramotno je za nas, da se moremo za kaj takega boriti v razvetljenem 19. stoletji! Zato naj odbor „Zavezin“ odpošlje tistim deželnim zastopom, kjer stalni ljudski učitelji nimajo volilne pravice, prošnje, da se zakon spremeni v takem smislu, da bodo imeli vsi stalno nameščeni učitelji in učiteljice aktivno in pasivno volilno pravico.

Tako torej sem svojim potrpežljivim poslušalcem omenjal vsaj nekaj teženj, tičočih se našega stanu. Upam, da se večina strinja z mojimi nazori. Ako bi pa kdo rad kaj dodal, ali če se v marsičem z menoj ne strinja, me bode veselilo, če nam razodene svoje misli. Vsaj namen naše združitve je, da svetu pokažemo javno, kakšne krivice se nam godé — in — kar je za nas eminentne važnosti, da razodenemo narodu svoje plove želje.

Zvršujoč svoj govor, usojam si, slavni skupščini vže v 8. številu let. „Popotni-ka“ prijavljene stavke — oziroma resolucije nasvetovati — namreč:

1. Ljudskemu učitelju naj se dovoli vsaj toliko plače, da bode zamogel stanu primerno živeti, kakor veleva državni zakon z dne 14. maja 1869. l.

2. Če deželni zbori tega ne privolijo, naj učiteljstvo prosi države pomoči, oziroma naj se prošnja vloži, da učitelji postanejo državni uradniki.

3. Pri oddavanji učiteljskih služb — oziroma „avancementu“ naj se uvede status po starosti, kakor je običajno pri c. kr. činovnikih.

4. Slovenski učitelj mora v javnem življenju priboriti si isti ugled, kakoršnega uživajo drugi naobraženi stanovi; toraj pristojna učiteljem v vseh javnih zastopih ista veljava kakoršna drugim stanovom.

5. Skrb „Zaveze“ naj bode v prvi vrsti, da se volilna pravica pridobi vsem ljudskim učiteljem.

6. Pri zdelovanji — oziroma pri premembah ljudsko-šolskih zakonov bi moralo učiteljstvo imeti več besede in vpliva, ko ga je pa imelo do sedaj.

S tem sem končal!

K temu predmetu doda gosp. And. Vrtovec, učitelj v Tolminu, nekatere opazke iz svojega nameravanega govora, katerih se predgovornik ni dotaknil.

Pri generalni debati, ki se je sedaj pričela, oglasi se najprej gspdc. Justina Strukelj, učiteljica v Komnu, ki je zahtevala, da bi imele na Goriškem učiteljice toliko plače kakor učitelji.

Gospod Lapajne govori proti porečevalčevim stavkom postavljajoč se na avtonomistično stališče ter zagovarjajoč sedanjo službeno razmerje. Njegov bolj šaljiv ko resen govor povzročil je mnogo zabave.

Pri specijalni debati pa se na vprašanje predsednikovo oglasi k besedi gosp. Jelenc, izražajoč željo, da bi se šolstvo popolnoma odtegnilo oblasti deželnih zborov. (Odobranje.)

Gospod Lapajne povdarja posebno svobodo, kojo si je priborilo učiteljstvo. Ta svoboda dokaže se najbolje s tem, da učiteljstvo sme snovati društva in zaveze, kar se v drugih stanovih ne pronajde. (Živio-klici.)

Gospod Ivan Krajnik, učitelj v Podmencu, je za to, da se poslanci naprosijo, naj šole uredé v avtonomistiškem zmislu.

Nadučitelj Ribnikar je za to, da se status uvede kakor pri vojaki.

Predsednik da besedo poročevalcu, koji izjavi, da nima dodati nego opomnjo, da časovne razmere niso še dozorele, treba zato čakati in potrpeti.

Gospod Ribnikar meni, da je status nepopoln; g. poročevalec strinja se s tem mnenjem.

Gosp. Ribnikar pravi, da je želeti, da bi o šolskih zakonih ljudski učitelji morali imeti več govoriti nego doslej. O izkušnjah veljalo naj bi slično, kar velja za učitelja na srednjih šolah. Predlaga, naj bi se v resoluciji dodalo pred besedo „učitelji“ radi jasnosti slovo: „ljudski“.

Poročevalec odgovarja, da je tudi on na to mislil, in da je samo po sebi umevno, da tu pod „učitelji“ razumeva le „učitelje ljudskih šol“. V ostalem je istega mnenja z g. Ribnikar-jem.

Predsednik prečita zatorej resolucijo.

Gosp. Ribnikar meni, naj bi se tista premenila v tem zmislu, da ima sleherni izpitani učitelj od iste dobe, ko dobi svoje spričevalo sposobnosti, pravico do petletne doklade. (Dobro!)

Poročevalec pravi, da ima učitelj, ko dobi svoje spričevalo zrelosti, itak pravico do definitivnega nameščenja odnosno imenovanja in to po obstoječih zakonih. Res je sicer, da se to pravo mnogo, — mnogokrat zavlačuje, dà, celo krati in večkrat preteče 2 leti, 3, 4 in več let, predno se imenuje učitelj definitivnim. Učiteljstvo na takem postopanju trpi ogromno škodo. Zagovarja zato predlog; naj bi vsi učitelji imeli pravico do 5-letne doklade od istega dne, katerega dobé svojo svedočbo sposobnosti.

Predsednik izjavi, da sta torej o tej zadevi dva predloga skoraj jednaka drug drugemu. Vendar zdi se mu umestno dati oba na glasovanje. Predlog g. Ribnikar-ja propade, vsprejme se predlog g. Vertovca.

K predmetu „Pravne razmere ljudskih učiteljev in o socijalnih razmerah učiteljstva v sedanjih časih“ vsprejela so je potem ta-le resolucija:

I. Ljudskemu učitelju naj se dovoli vsaj toliko plače, da bode zamogel stanu primerno živeti, kakor zahteva državni zakon z dne 14. maja 1869. leta.

II. Ako deželni zbori tega ne privolijo, naj učiteljstvo prosi države pomoči.

III. Pri oddajanji učiteljskih služb uvede naj se status po starosti službenih let, kakor je običajno pri c. kr. uradnikih.

IV. Slovenski učitelj mora v javnem življenji priboriti si isti ugled, kakoršnega uživajo drugi naobraženi stanovi, toraj pristojna učiteljem v vseh javnih zastopih ista veljava, kakoršna drugim stanovom.

V. Skrb „Zaveze“ naj bode v prvi vrsti, da se občinska volilne pravica pridobi vsem ljudskim učiteljem in učiteljicam.

VI. Pri izdelovanji oziroma pri premembah ljudsko-šolskih zakonov bi morale imeti učiteljstvo ljudske šole več besede in vpliva ko ga je do sedaj.

VII. Naprosijo se dotične šolske oblasti za skrb, da nastavijo vsposobljene učitelje in učiteljice od dneva vsposobljenja definitivno.

VIII. Naprosijo se dotične šolske oblasti, da ne kaznujejo učiteljev brez postavne disciplinarne preiskave.

IX. Naj se dotični merodajni činitelji naprosijo, da dobé učiteljice tudi na Primorskem toliko plače kakor učitelji.

K predmetu: „Važnost obrtno-nadaljevalnih šol“ spregovori gospod poročevalec tako-le:

„Slavni zbor! Kakor ljubi sleherni stan, kateremu se je posvetil, tako ljubimo tudi mi naš stan ter skrbimo za jega razcvit z vsemi močmi. Toda stan učiteljski ljubiti mora tudi druge stanove, mej katerimi živi. Slovenski učitelj ljubiti mora v prvi vrsti stan kmetški, kateri je pri Slovencih najštevilnejši. Da ga istinito ljubi, dokazala je „Zaveza“ vže lani v Celjskem občnem zboru, na katerem se je mnogo posvetovalo o tem, kako je temu stanu pomoči. Gospôda, katera se je vdeležila lanskega občnega zbora „Zaveze“ v Celji, se gotovo spominja, kaj je o tej zadevi govoril prvi naš gospod predsednik, in da smo dosledni ter se ravnamo po njegovih besedah, skrbeti nam je tudi za druge stanove, t. j. za stan obrtni in rokodelski. Med obrtnike štejemo fabrikante, obrtnike v ožjem pomenu besede in tudi rokodelce na nekoliko povišane stopnji razvoja itd. — Za fabrikante mi učitelji izvestno mnogo storiti ne moremo; kajti oni so bogati ljudje ter si znajo in morejo pomagati sami. Mnogo pa moremo pomoči malim obrtnikom in rokodelcem; tu odpira se širo polje delovanju našemu. — Velja sicer poslovica: „Das Handwerk hat einen goldenen Boden“. To stoji v knjigah ter se jako lepo čita; jaz bi pa rekel, da bi se ta pregovor danes moral glasiti: „Das Handwerk hat keinen goldenen Boden mehr!“ Da, gospôda, rokodelstvo dandanes res nima več zlate podlage! Veljala je ta poslovica za davno pretekle čase, v katerih je rokodelstvo cvelo. S pomočjo marljivosti in delavnosti snovali so nam še dandanes cvetoča mesta, omogočil pa se je trden razvoj rokodelstva s tem, da so je vlade teh dob privilegovale. Imeli so namreč, kakor znano, rokodelci takozvane svoje „zünfte“ ali cehe itd., katere zaveze imele so natanjko določena in nadzorovana pravila, in vse te „rokodelske zveze“ stale so pod zaščitjem vlad. — Gospôda, znate sami iz zgodovine, da je v teh starih časih rokodelstvo cvelo zato, ker se je bavilo tudi z znanostmi; rokodelci ali obrtniki bili so za tedanje razmere omikani ljudje. — Dozdeva se mi, da se v tej dōbi o drugih omikanih stanovih niti govoriti ne sme. Duhovščine bilo je še malo; učenci menihi zatvarjali so se v samostane, plemstvo ni se pečalo z znanostmi. Cvelo pa je rokodelstvo vsled tega, ker fabrik ni bilo, rokodelci so torej svoje izdelke dobro prodajali, omiko pa so si pridobili s tem, ker so kupčevaje mnogo sveta obhodili; drugi stanovi pa so čepeli doma. Poznala se je vže v teh starih časih važnost obrtniškega ali rokodelskega stanu, in razne zaveze skrbele so za duševni razvoj istih. Med rokodelci nahajamo v teh davno preteklih časih celo — „učenjake“; v dokaz bi navel le obče znano rimo:

„Hans Sachs war ein Schuh-
Macher und Poët dazu“.

V XV. stoletji pisale so se vže knjige o raznih rokodelskih strokah; cehe imele so svoje mojsterske šole, („Meisterschulen“), v katerih se je poleg strokovnjaških predmetov gojilo osobito pesništvo. V tem stoletju se je naravno rokodelskemu stanu godilo jako dobro; dobro mu je bilo tudi še tekem XVI., XVII. in XVIII. stoletja. XIX. stoletja toda se je vse spremenilo. Povsod raztoče fabrike so malo obrt malodane popolnoma uničile; železnica in telegraf izzvala sta doslej nepoznano tekmovalstvo in od tod dohajajo posledice, da se dandanes rokodelcem slabo godi. Zato je po tem prevratu vlada vže pred kakimi 60—70 leti jela misliti na to, kaj bode iz tega in kako bi se dalo malim obrtnikom ter rokodelcem pomoči. Rokodelci sami pa si niso znali tolmačiti, od kod ta prevrat, od kod slabi časi. Pripisovali so jih osnovam ceh, jeli so jih kritikovati, smešiti, o njih zabavljati, celo upirati se proti privilegijam posamičnih rokodelskih strok! —

V tej pretekli dōbi bilo je natanjko in postavno določeno, koliko rokodelcev raznih strok sme vršiti svojo obrt v posameznih mestih, trgih. Ni bilo zatorej obrtne svobode. A ko je nastala takozvana „era svobode“, ko je ves svet kričal „Jednakost in svoboda“, zahtevali so tudi rokodelci „svobodo obrti“. To je bilo pomenljivega leta 1848.

Dobili so to „svobodo“. Vsakdo smel je postati „mojster“ ne gledé na to, da-li se je svojemu zanatu izučil ali ne. Kakor je bilo poprej število „mojstrov“ sleherne stroke strogo omejeno, tako so po letu 1850 vsled te „svobode“ vzrasli „mojstri“ v preobitem številu; gradila se je fabrika nad fabriko in poleg jih naraslo je ogromno število novih samostojnih „mojstrov“. Bili pa so to slabi mojstri in ž njih izdelki nihče ni bil zadovoljen; bili so pravi in pravcati „mojstri skaze“. Obrt sama je na tem mnogo trpela, in zato je

bilo vladi zopet misliti, kako pomagati. Mislilo pa se je tudi na to, kako bi se osnovala nove postave, ne da bi se kdo oškodoval. Našlo se je umestno in potrebno odpraviti „svobodnost obrti“. Ne more postati torej po novih zakonih mojster kdorkoli, da-li se je v dotični stroki izučil ali ne, marveč imeti mora svojo svedočbo sposobnosti, dokazati mora, da se je res izučil. A z ozirom na naše okolščine ne zadoščuje, da se obrtnik po zakonu izučil le v praktičnem smislu, on mora imeti tudi teoretično podlago. Mora nam biti zato obrtni, rokodelski stan na srci. — Za fabrikante, kakor sem omenil, mi ne moremo storiti ničesar; oni so bogati, mogočni ljudje; istotako mislila je tudi država, ko je dala nove obrtne zakone. Vedela je namreč dobro, da jo morejo delavci, ako nimajo zaslužka, spraviti v veliko zadrego ter provzročiti jej mnogo skrbi. Srednji stanovi imajo sredstva in imajo zavode v naobraževanje svoje; obrtniki in rokodelci pa so si omislili na temelji novih zakonov zopet nove zadruge, spoznavši načelo vzajemnosti, in to je za nas pomljivo. Kar pa nas največ dotiče, to je naobraževanje obrtnikov po novem zakonu v posebnih, v to namenjenih šolah. Naobraževanje to razpada v dva dela: v teoretični in praktični del.

Za praktični del naobraževanja tega vlada mnogo ni mogla skrbeti; nasprotno pa je potrošila mnogo denarja za teorijo in troši ga še dandanes, ker dobro vé, da baš v teoriji ljudski učitelj more mnogo pomagati v naobraževanje obrtnikov. V tem obziru bode menda marsikdo oporekal, da mu ni mogoče kaj storiti, toda temu ugovarjam rekoč, da baš ljudski učitelj more mnogo vpljivati na obrtnike in rokodelce. Ako namreč ljudski učitelj dozna, da se ima jeden ali drugi izmed njegovih učencev učiti rokodelstva, ker stariši jegovi nimajo sredstev ali pa volje, šolati ga nadalje, tedaj bi priporočal, da slovenski učitelj baš take učence prati z vso pozornostjo, da pazi z vso ljubeznijo na to, da se temeljito priuči temu, kar mu vtegne koristiti v bodočem jegovem poklici. Dandanes mora vsak državljani znati čitati in pisati, ako neče trpeti o raznih prilikah gmotne škode; toliko več pa se zahteva naobražbe od obrtnika ali rokodelca; kajti svet je danes jako premeten. Zato trdim, da more slovenski učitelj vže v naprej nekako osigurati bodočnost prihodnjemu rokodelcu s tem, da obrača posebno svojo pozornost na izobražbo dotičnega učenca v računstvu, risanju itd., kakor vže dozna, da ima postati mizar, zidar itd. — Imamo vže posebne šole za razne stroke, tako n. pr. za poljedelstvo, gozdarstvo, tako smo prišli dandanes tudi do tega, da se otvarjajo posebne šole tudi raznim strokam obrti. V to svrho imamo po raznih velikih mestih, n. pr. na Dunaji, v Gradci, v Trstu in drugod velikanske zavode, v katerih mnogobrojni učitelji poučujejo v posamičnih strokah obrti ter vzgojujejo prave mojstre, kateri morejo obstajati in izhajati v našem stoletji tekmovala; jemlje se ozir v teh zavodih toliko na veliko, kolikor na malo obrt. Take obrtne šole stanejo državo mnogo tisočakov. V raznih krajih pa ni treba tako velikanskih zavodov, zatorej so se osnovali taki, kateri dotičnim razmeram najboljše ugovarjajo, namreč „strokovnjaške obrtne šole“ tu za lesno obrt, tam za železne izdelke, drugod zopet za pletenje itd. Na Slovenskem imamo vže nekaj takih šol; tako v Ljubljani za lesno obrt slovensko-nemško in za pletenje. Drugod pa nimamo niti takih, tako na Primorskem in na Koroškem ne. (Tu se ne jemlje ozira na narodnost slovensko.) Vlada torej skuša vpeljati novo vrsto obrtnih šol, „rokodelskih šol“, kakoršnih imamo v Avstriji vže dve; jedno na Tirolskem, drugo ne vem vže kje. To sicer ni nič novega, kajti vže v prejšnjih časih skrbelo se je, kakor rečeno, v ljudskih šolah za rokodelce. Prejšnje takozvane „normalne šole“ imele so tri razrede; spodnji razred bil je razdeljen na dva oddelka. Ali vže pred kakimi 60 leti sprevidela je vlada, da manjka „normalkam“ četrtega razreda. Vpeljala je zatoraj pred 40—60 leti „glavne šole“ v četiri razrede, v katerih se je v četrtem razredu posebno jemal ozir na rokodelstvo, t. j. na bodoče zidarje, mizarje itd. Ta razred bil je prehod na nižjo realko, katera je bila vže pred 40. leti kaj praktično osnovana; višja realka je nastala na podlagi nižje in s časom izgubila popolnoma svoj praktični značaj in pretvorila se v čisto teoretično, ter postala podlagoj visokim, tehničnim šolam. —

Kako bi prišli torej mi do zaželenega smotra? Kako moremo mi pomoči obrtnemu stanu in jega teoretičnem naobraženju? Da bi na Slovenskem dobili od vlade slovenskih obrtnih šol, tega nam se danes ni nadejati; nekaj pa vendar-le moremo storiti sami. Svojedobno obrnola je vlada posebno svojo pozornost na kmetijstvo ter pošiljala učitelje na višje kmetijske zavode v Gradec, na Dunaj in drugam šolat se. Dandanes obrača

vlada svojo pozornost na obrtni stan ter pošilja učitelje na izobražbo v visoke obrtne šole na Dunaj itd. Ministerstvo samo osobito gleda na naobražbo obrtnikov; izdalo je poseben „zakonik“, kateri govori jedino le o obrtnem stanu. Jega pozornost je tolika, da pospešuje celó v malih mestih po merodajnih činiteljih snovanje „obratno-nadaljevalnih šol“ (Gewerbl. Fortbildungs-Schulen). Tu smo na mestu, kjer moramo mi pomagati. — Recimo, da po malih trgih, kakoršni so naši na Slovenskem, najdemo v enem 30—40 obrtnikov in rokodelcev. Ti nimajo gotovo tudi toliko učencev in za-te moramo mi skrbeti; ti zaslužijo našo posebno pozornost. Marsikateri izmed njih ni maral v šoli učiti se, stariši ga torej pošljejo učiti se rokodelstva; z jedno besedo: med jimi je veliko število „faliranih študentov“. Na tem pa so tudi stariši sami mnogo krivi, ker v zaslepljenosti svoji mislijo: „akopprav v šoli neče dobro storiti, za rokodelstvo bode pa vse jedno dober“. Mojstri pa se nasprotno pritožujejo, da se morajo na stare dni še mnogo učiti, „ker svet je dandanes tako prekanjen“. Zato moramo osnovati rokodelske šole. Pa kako? Mislim, da to ne bi bilo težko tam, kjer se narod za stvar zanima in kjer so učitelji vneti. Osnovati mora se v vsakem takem kraju poseben odbor, — menimo v krajih, kjer so najmanje trije učitelji — kajti učitelji morajo gledati, da si za to idejo pridobijo župana, odnosno občinski odbor, čast. duhovnika, načelnika slučajno obstoječe obrtne zadruge in osnuje se ž njimi „odbor obrtne nadaljevalne šole“. Ko se je to zgodilo, obrne se do zasebnikov — razni privatniki bodo radi pomagali — in potem preda svojo ulogo okrajnemu glavarstvu, da stori daljne korake. — Osnovati mora si odbor tudi svoja pravila, po katerih se bode šola ravnala, potem pa učni načrt. To pa ni še vse; treba je tudi materiala, t. j. za posamične stroke knjig, uzorcev za risanje, za računstvo itd., treba je potrošiti tudi nekaj za spise itd. Po raznih krajih treba bode razven absolutno potrebnih dveh tečajev še tretjega tečaja in zaradi tega, ker se bode našlo učencev, kateri ne znajo niti čitati, niti pisati. Ta bode „Pripravljalni tečaj za obrtne nadaljevalne šole“. To vse more se lahko storiti, da ni glavno vprašanje: kje dobiti fond za vzdrževanje šole? Tudi ta se dobi! — Kakor rečeno, šola potrebuje mnogo, mnogo; kajti poleg vseh ostalih stroškov morajo tudi učitelji imeti svoje plačilo. No, v tem oziru preskrbela je vže vlada sama, kar treba, da se pripomore po razmerji novo osnovanim malim obrtnim šolam in to po zakonih; dotične občine dajo tudi po razmerji 20 do 30 do 50 goldinarjev, ali jih vsaj obljubijo, in to je tudi nekaj (smeh). Kupčijska zbornica kakih 50 gld., po priliki toliko tudi deželni odbor, in ko je to zagotovljeno, pripomore vlada z kakimi 100 gld. na leto, in ti so gotovi. Z prineski privatnih oseb prišlo bi se na 600 do 800 gld. na leto in s tem bi šola vže mogla izhajati. Da pa ta vrši svojo nalogo, treba učiteljev in ti učitelji morajo biti dobro plačani. Računiti moramo, da je učitelj za vsako uro odškodovan z 1 gld. ali vsaj 80 kr. Potem ima učitelj veselje do stvari in poprime se je z vso gorečnostjo. To je torej vse jasno in dobro. Sedaj nastopi vprašanje: Kako bi se vravnala plača? Dve tretjini ravnatelju od prinosa občine same, deželne nega odbora, kupčijske zbornice in obrtne zadruge, ko ste te dve tretjini gotovi, dà ministerstvo ostalo jedno tretjino (in ta je večkrat večja, nego one dve tretjini skupaj), recimo 200—400 gld. in s tem je šola zagotovljena. Ta denar je gotov, kajti vlada vže skrbi za to, da se nadzoruje, kam se nje subvencija obrne, ter pošilja svoje komisarje, da nadzorujejo obrtne šole. Sicer so ti vizitatorji Nemci, toda s časom se bomo vže do tega dokopali, da dobimo za slovenske obrtne šole tudi inspektorje Slovence.

Šola torej je kmalu osnovana in bode tudi dolžnostim svojim dobro odgovarjala, ako je učitelj dobro poučen. Moramo tudi mi vsestransko gledati, da napredujemo. Imeli bomo skorej v tej stroki vže knjige, katere naj bi gg. marljivo prebirali. Menim v prvi vrsti knjigo našega kolege in slavnega pesnika g. Ant. Funtek-a „Obrtni spisi“, katera je vže v tisku; velezaslužni naš gospod predsednik pa je napisal knjigo „Obrtno računstvo“. — Da se vrnem na snovanje obrtnih šol, menim, da bi ustanovljenje istih bila osobito na Kranjskem lehka stvar. Štejemo gotovo 30—40 malih mest in trgov, kateri bi si lahko vsi omislili tako šolo na lastno svojo korist.

Kdor se za stvar zanima, čita naj nemški knjigi, katerih jedno je izdal Kopinsky, drugo vlada; prva stane 60, druga 15 kr.; naznanjeni ste v „Pedagogičnem letniku“ na Krškem; imeti je treba obe. Pisalo se je o tej zadevi vže v „Slov. rok.“ in v drugih slov. časopisih ter pisal bodem tudi jaz v svojem listu „Domovini“ v prosepah stvari in v korist učiteljstvu“. (Živio — odobravanje.)

Predsednik prečita resolucijo.

Gospod Ribnikar želi dodatek: kdo bode plačeval za vzdržavanje šole?

Gospod poročevalec meni, da bode denar gotovo prišel, ko bode šola osnovana.

Sprejme se resolucija: Na vsaki tri- in večrazrednici, kjer se peča prebivalstvo z obrtnijo, naj se, ko bode gmotni obstoj zagotovljen, osnuje obrtno-nadaljevalna šola.

K zadnjemu predmetu: „Metoda računstva na nižji stopnji izrazi predsednik svoje prepričanje, da je metoda doslej obstoječa zavozila na krivo pot. Priporoča zato toplo, da se vsprejmejo vse točke resolucije nespremenjene. Gosp. Ravnikar je istega mnenja, kajti praksa je dokazala, da je Lavtar-jeva metoda dobra; zato priporoča tudi on, da se vse točke vsprejmejo.

Zbor sprejme vte točke tega predmeta „en bloc“:

a) Temelj računstvu je številna vrsta, ne nazornost števil.

b) Grube-jeve številne podobe in na nje se naslanjajoče vsestransko obravnavanje vsakega števila posebej se ne dajo zagovarjati niti oziraje se na bistvo osnovnega računstva, niti oziraje se na duh učencev.

c) Pravilna metoda računstva zahteva, da si učenec in učitelj ne mislita nobednega števila samega za se, temveč da si celo številno vrsto v duhu predstavljata.

d) Pravilna metoda računstva zahteva, da osnujemo vse računske zakone le oziraje se na številno vrsto.

e) Pri izpeljavi metodičnih zakonov mora nam v prvi vrsti merodajno biti pravilo, kako nastane številna vrsta.

f) Tvarina se razdeli, da se obravna vsaka operacija za drugo.

g) Obravnavati se mora ložja tvarina pred težjo; zatoorej s prva le štetje, potem seštevanje in odštevanje. Množenje, deljenje in merjenje se še le vežba, ko ne dela štetje, seštevanje in odštevanje učencem nobedne preglavice. Ulomki naj se na tej stopnji popolnoma opustijo.

h) Za poodčitovanje števil in računskih operacij rabiti nam morajo le računila, pri katerih se nahajajo računiki vsi v jedni vrsti.

i) Uporabne naloge je treba metodično urediti.

j) Lavtar-jeve metodične knjige in Lavtar-jevo računilo se priporočajo za ljudske šole.

S tem bil je torej izvršen dnevni red. — A „Zaveza“ ima tudi prijateljev, kateri se jako zanimajo za nje delovanje ter pozornim očesom pratijo nje gibanje. Ti prijatelji oglasili so se tudi o tej skupščini brzojavnim pōtom, da dokažejo „Zavezi“, koliko jim je draga solidarnost slovenskega učiteljstva.

Podpredsednik prečita sledeče brzojave:

Zagreb. Hrvatski učiteljski Savez raduje se srdačno lijepomu razvitku Saveza slovenskih svojih sodrugova i njegovu muževomu zastupanju učiteljskih interesa. Sloga šaljemo iskreni brastki pozdrav toj dienoj skupščini želeći jej što ljepši uspjeh te da i nadalje ustraje taj Savez na nastupljenoj stazi, jer se samo ustrajnim i solidarnim radom postizavaju veliki ciljevi narodne prosvjete i učiteljske samosvojnosti. Da ste, braćo, zdravi. Bog blagoslovio Vaš patriotski rad! Središnji odbor: Ivan Filipović.

(Živio! Živio! Živio!)

Zagreb. Savez slovenskih učiteljskih društava nastavlja svoj rad ove godine u prostarem Trstu. Slovenski učitelje pohrlise u Trst oduševljenjem i plemenitim namjerom da njihove razprave i zaključci budu na korist narodu i učiteljstvu. Bože daj, da tako bude!

Hrvatski pedagoškijsko književni sbor. (Živio! Živio!)

Gradec. Nebo blagoslovi Vaše sklope, da obrode bogat sad v prid milega nam naroda!

„Triglav“ — (Odobranje.)

Praga. Sa obala Vltave pozdravljam iskreno učitelje i učiteljice sakupljene na obali jadranskoga mora.

Spinčić. — — (Živio! Živio! Živio — ploskanje.)

Požega. Braco apostoli istin. Sakupljeni ste, da se dogovorite o zajedničkom radu u uzvišenoj službi. Primite jedan od drugoga poguma i duševne moći, da ojačeni možete do smrti odresivati jezike slov. svojemu narodu, a otvarat mu oči, a on će sviestan naći pravi put za spas domovine.

Jakob Zagar, učitelj. — — (Odobranje.)

Ribnica. Iz severnega Pohorja kliče zbranim buditeljem naroda: Živili. — nazdar!
Bralno društvo: Streicher, Držečnik.

Tolmin. Zbranim bratski pozdrav! „Zavezi“ pa najboljši vspeh! Širca.

Šmarje pri Jelšah. Pod praporom vzajemnega delovanja in kolegijalnosti zakličem zbranim krepka Slava! Živel neustrašljivi voditelj dr. Romih. V duhu z Vami Debelak.

Laški trg. V duhu z Vami kličejo gromoviti živio učiteljski vzajemnosti.
Slavko, Pavla, Mara Flis.

Kranj. Radi bolehnosti zadržan, v dubi z Vami. Kolegijalni pozdrav vsem zbranim tovarišem.
Likozar — Goriče.

Vransko. Po obiteljskih razmerah zadržan bivam v duhu med Vami. Duh vzajemnosti prešinjaj nas vse! „Zaveza“ pa — naš ščit — procvitaj nam v ponos, neprijateljem pa v strah. Živela zavednost učiteljstva slovenskega! Armin Gradišnik. — (Živio.)

Krško. Zbranim kolegijalni pozdrav in najboljši vspeh. Bezljaj — Gabršek.

Gorica. Tovarišem danes zbranim na obalih sinje Adrije v blagor šole in učiteljstva: Pozdrav! Slava!
Tomaž Jug.

Došla so skupščini tudi nastopna pisma:

Slavni direktorij.

Beč 14. maja 1891.

Primo sam cienjeni dopis toga slavnoga direktorija 10. maja t. g., kjim me na potaknutje slov. učiteljskega društva za koparski kotar poziva k glavnoj skupščini „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Srdcem rad bil se odazvav toli častnomu pozivu, al mi toga nedozvoljaju moje okolnosti. S toga se ovim najiskrenije zahvaljujem koli tomu slavnemu direktoriju toli slov. učiteljskemu društvu za koparski kotar — kojega članstvom se ponosim — na pozornosti koju mi je pozivom izkazalo.

Budite pak mjereni, da će mi biti nojek milo, pače da ću si smatrati ugodnom dužnostju, ako i budem mogao što dobra učiniti za naše učiteljstvo — osvjedočen, da ono ima postaviti temelje sretnijoj budućnosti celokupnoga našega naroda.

Bilježec se odličnim počitovanjem kličem slovenskim i hrvatskim učiteljem i učiteljicam, sabranim na obali jadranskoga mora: Živili i živile!
Vjek. Spičić.

Begunje pri Rakeku 16. maja 1891.

Ker mi zaradi opravil v cerkvi ni možno vdeležiti se Vašega zborovanja, z duhom bivam z Vami, vrli tovariši, ter Vam opetujem besede, ki sem jih izrazil v „Zavezni“:

Za vglad naš, svóbodo in čast	Požrtovalno se trudimo,
Nevstrašeno se potegnimo,	Da srečna bode nam mladina,
Za naših šol procvit in rast	Po njej slovenska domovina!

Bratski pozdrav! Slava! —

Janko Leban, nadučitelj.

Konečno spregovori predsednik:

Čestita skupščina, slavni zbor! Dovršili smo za današnje zborovanje odmerjeno nam delo.

Dolžnost me veže, da se zahvaljujem gospódi na njih trudu, da smo mogli delo tako lepo in redno zvršiti, izreči moram tudi iskreno zahvalo banki „Slaviji“ na velikej njej podpori ter isto gospodom o tej priliki najtopleje priporočam. — Zahvaljujem se gospodom, kateri so prišli k današnjemu zborovanju, ne bojé se stroškov, v interesus skupnih teženj; zahvaljujem se vsem gg. tržaškim Slovencem, kateri so nas počastili o našem koncertu, slavnemu odboru za vsprejem, kateri se je nesebično mnogo za nas trudil; izrekam nadalje iskreno zahvalo tržaškemu slovenskemu časnikarstvu, katero nas je tako prisrečno pozdravilo. Zahvaljujem se gg. pevcem in pevkam ter sploh vsem, kateri so nam kakorkoli si bodi simpatije svoje skazali. Posebno pa se moram zahvaliti ggč. učiteljicam, da so se vdeležile tega zborovanja v tako lepem številu (živele!) ter izražam željo, da bi se ta kolegijalnost mej nami vedno vtrjevala in razvijala, takó da bodemo vže v prihodnej skupščini pozdravili kako učiteljico kot poročevalko! (Odobrovanje.)

Sveta naša državljanska dolžnost je, da se spomnimo premilostljivega vladarja, (vsi vstanejo raz sedežev) katerega naj nam na blagor ohrani Bog še mnoga leta! Živio!

S trikratnim gromovitim odzivom konča zborovanje točno ob 12. uri opoldne.

LISTEK.

Spomini na III. skupščino „Zaveze“.

Od Adrije.

Ljubi tovariši in tovarišice! Zapustili ste bili za par dni svoj ljubi dom in podali se na dolgo pot sem k nam v milo Primorje. Zbirali ste se kakor rosne kapljice na vejicah cele tri dni in se slednjič sesli od daleč in blizu ob sinjih bregovih Adrije, v našem Trstu, združujoč v okviru svojih src vso Slovenijo. Iz lepe in rodovitne savinske doline, izpod kipečega Triglava Gorenjske in Tolminske, bele Ljubljane in čudotvorne Notranske, Ipavske, Goriške in tužne Istre, oblekli ste svatovsko obleko, da se vdeležite velepomembnega, pravega praznika slovenskega učiteljstva, ki pomnožuje našo šolsko in narodno zgodovino za bogat predal.

Počastili ste nas sè svojim pohodom — počastili sami sebe — povračujoči nam iskreni, bratski pozdrav. Prijateljski ste si stiskali roke mej potom, ko je pristopil tovariš k tovarišu, prisrčno ste se pozdravljali in vabili tovariše in tovarišice v svojo sredo in število vas je v vaše in naše veselje čedalje bolj rastle kakor reka do reke v veletok. Ob železnici ste si ogledali dosedaj še neznane vam kraje in tesno vam je bilo pri srci, ako je vlak drdral po kaki goličavi, želeči videti iz ljubezni do domovine ves nje svet v krasnem raji. Zapustivši za seboj

kršni Kras, odprl se vam je pogled v tržaško luko, v bogato jadransko morje, ki ima na severu vse polno lepo vrejenih sadunosnih vrtov in vinogradov in tedaj se vam je srce zradostilo, tedaj se vam je brala zadovoljnost na obličji, ko ste zrlí na levi in desni v obraščene, zelene vabljive gozdiče — kjer sta kos in slavec — kralja naših krilatih pevcev, izlivala svoje melodije, pevaje slavo in čast stvarniku, ki jima je odmeril v zavetji dom prostran log nad besno penečim se morskim valovjem.

In kaj vas je gnalo na naš jug, bratje in sestre? Ni le to ljubezen, bratska ljubezen — ta ideal, ki druži vse vrlo učiteljstvo v ono nerazrušljivo vez matere Slovenije, ki biva v zdravem jedru zdravega, krepkega in nepomehkuženega naroda nasproti onim, koje je obsenčil „nymbus“ mlačnosti, ali ki se celó iz domišljene zavisnosti skrivajo v obroču straha, kateri je okoli prazen, v sredi ga pa nič ni.

Da, da, k nam vas je tiral notranji nagon, čut, silila vas zdrava stanovska zavednost, stanovska dolžnost, koje uk je najiminenitnejši in najkoristnejši del vse filozofije. In stopivši na trdi tlak velikega in znamenitega mesta, pričakovala vas je na kolo-dvoru mnogobrojna množica z običajnim pozdravom: Dobro došli vsi, ki ste naši! — I.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Št. 7.

I.

Društvenino za društveno leto 1890/91. so vplačala:

1. Kamniško učit. društvo 3·80 gld., 2. Savinjsko učit. društvo 1·50 gld., 3. Slovensko učit. društvo 8·15 gld.

S tem so vsa društva svojo dolžnost „Zavezi“ nasproti zvršila.

II.

Za društvene namene smo dobili kot darove:

1. Od banke „Slavije“ 100 gld. 2. Od „Hranilnega in posojilnega društva v Ptuiju“ 15 gold. 3. Od „Ormoške posojilnice“ 10 gld. 4. Od Žalske posojilnice“ 10 gld.

Za te velikodušne darove izrekamo javno našo najprisrčnejšo zahvalo.

Krško dne 20. maja 1891. I.

Direktorij.

Iz pogorskega zatišja. (O zborovanji Celjskega učiteljskega društva, 2. maja t. l.) Klicala nas je pomlad, mikala lepa prilika, vabil nas slučajno krasen dan, res prav mil pomladni ljubček, k našemu običajnemu shodu, da se radujemo

probujajoče se narave in zraven prerajene pomladi v slovenskem učiteljstvu, — a zaman, skoro zaman. Z otožnostjo sem se vračal v svoje pogorsko zakotje in po poti sem sklepal, s pravičnim srdom se zopet spraviti na mlačnost našega društva, a doma se mi je zopet omehčala volja s prisrčnim upom, da bode o duhovem v Trstu tem veselejši sestanek naše Zaveze.

Zborovanje se je pričelo s petjem. S „Slavčkom“ so nam pevci v srca vlivali vigrredna čuvstva. Odsoten je bil poročevalec gospod V. Jarc, potem je gospod B. Jurko razvijal praktičen poskus „O telovadbi po vojaških načelih“. Ideja, telovadbo takim načinom pončevati, porodila se je v nekaterih evropskih narodih, kakor pri Švedih in Norvegih vže pred več leti. Nedavno ustanovili so Francozi celó šolske bataljone, s katerimi pa nista več zadovoljna vojniški in naučni minister ter jih bodeta odpravila uvažujoča razne pomisleke proti tem napravam, posebič pa to, da se s tem gojé nevarne vojniške igre, da se otroci izurijo v smešne avtomate, da te vaje izpodrivajo druge imenitne telesne vaje, ki zdravju več zalegajo itd. Za našo občno domobranksko dolžnost bi bila taka telovadba res velikega pomena, ako bi bilo le tretjino teh ur odločenih, kolikor se

telovadbe goji pri imenovanih narodih; kajti tam se na dan telovadi po jedno ali več ur. Vsed teh razmer naj ima naša telovadba, posebič na malo-razrednicah, le nekak odsev vojaškega vežbanja. O ugodnih letnih časih treba nam je gojiti vaje na orodji, katere imajo v vsakem oziru velik vzgojen pomen ter tembolj prijaajo telesnemu razvoju šolske mladine, ker se vrše pod milim nebom v čvrstem vzduhu. O zimskem času pa se nam je zadovoljevati s prašnimi šolskimi sobami, kjer se težko izvajajo redne največ le proste vaje. Obširnega vojaškega vežbanja nam torej naše šolske razmere nikakor ne dopuščajo. Gospod Jurko je v našem okraji prvi, ki nas je začel opozarjati na tako urejeno telovadbo, ter nam vzbujal zanimanje za njo, na čemur mu moramo biti hvaležni. — Prav hvaležno delo, a tudi obilno čaka nas, ko se bodo v letošnji uradni konferenciji popravljala in preosnavljala slovenska šolska berila. V ta namen odbralo se jo pet društvenikov, da se ta snov vže poprej dožene. Porazdelila pa se je tako med gg. posameznike: I. lepo knjigo (ethiški del) prevzame J. Stakelj, II. prirodoslovje R. Kokot, III. zemljepisno-zgodovinski del A. Gnus, IV. slovnico O. Pustišek, V. razreditev in zunanje spremeljenje, J. Troha. — Nadejati se je, da se ne bodo jedino le-ti poročevalci, kakor tudi ne samo naši društveniki, ampak vsi slovenski učitelji z vso marljivostjo in vstrajnostjo poprijeli tega vprašanja, da se povoljno reši našemu rodoljublju v čast.

Streljak.

Št. Vid pri Šmarji. Šmarijsko-rog. učit. društvo imelo je dne 10. maja t. l. v Šmarji izvanredno zborovanje brez posebnega dnevnega reda. Ko gosp. predsednik navzoče kratko pa srčno pozdravi, omeni zasluge, katere si je pridobil g. Fran Robič, sedaj dež. in drž. poslanec, za poboljšanje stanja učiteljstva in povzdigo šole sploh, povdarja, kako obče priljubljen in pravičen nadzornik nam je bil, ter predlaga imenovati ga prvim častnim članom našega društva. Z burnimi „Živio“-klici odobravajo zbrani ta predlog. Sklene se ta sklep brzojavno naznaniti g. Robič-u na Dunaj, kar se takoj izvrši sè sledečo brzojavko:

„V znak hvalečnosti in spoštovanja usojali smo si v današnjem zborovanji Vaše veleblagorodje jednoglasno imenovati častnim članom. Ta sklep Vam javljamo s prošnjo, da blagovolite sprejeti to imenovanje“.

Potem se pregleda zgotovljeni zemljevid šmarijskega okraja ter dovoli izplačati g. Ivanu Brinšek-u, ki ga je narisal dogovorjeno svoto s tem pogojem, da v počitnicah male nedostatke popravi, kakor je v pismu obljubil.

Gosp. Strmšek omenja različno postopanje šolskih vodstev pri selitvi otrok iz jednega v drug kraj ter nasvetuje, naj bi se o tej reči posvetovali in zjediniili, da bi vsaj učitelji jednega okraja jednako postopali. Po kratki debati določi društvo, naj pre-

vzame jeden društvenikov ta predmet in o njem poroča pri uradni konferenciji. Da bi imeli dovolj dobrih referatov pri uradni konferenciji, sklene se, da naj vsak društvenik pošlje vprašanje, o katerem bi rad da bi se razgovarjalo, g. Debelak-u, kateri bode potem pri seji stalnega odbora stavil primerne predloge.

Prihodnje zborovanje se določi na dan 4. junija t. l. ob 11. uri v Šmarji. (Glej dotično vabilo).

T. Kurbus.

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode imelo v četrtek dne 4. junija t. l. izlet v Jarenino in tamkaj ob jednem svoje redno zborovanje po tem-le vsporodu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo o III. skupščini „Zaveze“ v Trstu. 3. „Jarenina“. (Kraj.-zgod. opis.) Poroč. g. Slekovca. 4. Razni nasveti. Pred zborovanjem ob 10. uri dopoldne sv. maša v farni cerkvi. K mnogobrojni vdeležbi vabi najvljudneje odbor.

Opomba. V slučaju slabega vremena izlet izostane in bode zborovanje v Mariboru v navadnih prostorih z razširjenim vsporodom.

Iz Celjskega okraja. (Vabilo.) „Celjsko učit. društvo“ ima v nedeljo dne 7. junija t. l. ob 11. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj redni mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Poročilo delegatov o zboru „Zavezinem“. 5. Preosnova društvenih pravil. 6. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi vljudno odbor.

Ptujski okraj. (Vabilo.) Ker nakanjeni izlet učit. društva izostane, bode prihodnje zborovanje v četrtek 4. junija v Ptuj. Na dnevnem redu je posvetovanje o vprašanjih za okr. učit. konferencijo (avstrijska zgodovina slov. berila, telovadba). Zaradi ugodne rešitve teh vprašanj na to prevažno zborovanje vse člane in tudi gg. tovariše-nečlane najvljudneje vabi predsedništvo.

Iz Brežic. (Vabilo.) Brežiško-sevniško učit. društvo zborovalo bode v četrtek dne 4. junija t. l. ob 10. uri predpoludne na Vidmu. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo o III. skupščini „Zaveze“ v Trstu. 3. Razgovor o konferenčnem vprašanji: Je-li revizija slovenskih čitank potrebna in kako naj bi se izvedla? 4. Nasveti. Obilne vdeležbe nadeja se odbor.

Ljutomer. (Vabilo.) Ljutomersko učiteljsko društvo bode zborovalo v četrtek, dne 4. junija t. l. ob 10. uri dopoldne pri Sv. Križi. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Konferenčno vprašanje zadevajoče berila. 3. Poročila in ustanovitev tvarine za letno poročilo in pogovor o taistem. 4. Razni predlogi in nasveti. Odbor.

Ormoški okraj. (Vabilo.) Ormoško okrajno učiteljsko društvo zborovalo bode dne 4. junija t. l. ob 10. uri predpoludne v Ormoški šoli po nastopnem vsporodu: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Dopisi. 4. Razmotrivanje letošnjih konferenčnih vprašanj.

5. Poročilo o III. skupščini „Zaveze slovenskih učit. društev“. 6. Nasveti. Da bode nas toliko, kolikor nas je bilo v Središči dne 2. maja, pričakuje odbor.

Iz šmarijskega okraja. (Vabilo.) Šmarijsko-rogaško učit. društvo zborovalo bode dne 4. junija t. l.

v Šmarji po sledečem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. „Po katerih načelih se naj sestavi podrobni učni načrt za slovnico, spise in pravopisje? (Dalje) 4. Poročilo delegatov. 5. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Gorice. (Ivan Jenko.) gimnazijski profesor v Gorici in slovenski pisatelj, umrl je po daljšem bolehanju dne 17. maja ob 3^{1/2} uri popoldne. Rojen v Prašah na Gorenjskem leta 1853, obiskoval je nižjo gimnazijo v Kranji, višjo v Ljubljani, kjer je bil vedno prvi odličnjak. Dvršivši gimnazij leta 1872, posvetil se je modroslovnim ukom ter prebil leta 1877. na graškem vseučilišču učiteljsko preskušnjo iz slovenščine in latinščine za višje, iz grščine za nižje gimnazije. V šolskem letu 1876/77, bil je suplent na ljubljanski gimnaziji, leta 1877 imenovan pravim učiteljem v Kranj, od koder je bil premeščen leta 1878 na Goriško gimnazijo, kjer je do zadnjega semestra poučeval slovenščino ter latinščino. Pokojni Jenko je brat slavnega pesnika Simona Jenka. Tudi naš Ivan je imel izredno pesniško nadarjenost. Vže na gimnaziji začel se je poskušati v pesništvu. Svoje pesni je zbral ter na svetlo dal leta 1882. Ne da se tajiti, da kažejo njegove pesni jako lep talent. Le škoda, da ni napredoval časom. Za Preširnom, Stritarjem, Gregorčičem, Levstikom, Simonom Jenkom pričakovali bi bili večje dovršenosti in obliki. Jedna najlepših njegovih pesmi je brezdvajbeno „Prerokovanje“ v „Ljubljanskem Zvonu“. Krasne so tudi pesmi, katere je priobčeval v „Slovanu“ pod pseudonimom „Mirko“. Sploh je bil pokojni Jenko jako genijalen človek.

Veličansten sprevod vršil se je v torek popoldne izpred bolniške mrtvašnice v cerkev sv. Ignacija na Travniku in od tam na goriško pokopališče. Vdeležba je bila jako številna. Križ in venec so nosili gimnazijalci; osmošolci podarili so pokojniku krasen venec z napisom: Slovenski osmošolci — učitelju in pesniku.

„N. S.“

(Miha Vučnik †) V soboto 2. t. m. je umrl v Selnici ob Dravi v pokoju bivajoči nekdanji nadučitelj framski, gosp. Miha Vučnik v 85. letu svoje dobe. Posvetne njegove ostanke smo 4. t. m. izročili pod obilnim sprejemstvom čast. duhovščine in učiteljstva na selniškem pokopališču hladni zemlji. Pokojnik — oče vže umrlega nadučitelja v Št. Juriji ob juž. žel., g. Franca Vučnik-a in sedanjega c. kr. okr. šolskega nadzornika v Lipnici, g. Karl Vučnik-a bil je za svoj čas redko izobražen in zelo marljiv šolnik, zlasti pa izvrstni godbenik, ki se je z vspehom poskušal tudi s skladbo. L. 1872. stopil je radi bolehanja na sapniku v pokoj in dobil o tej priliki zlati zaslužni križec. — Miha Vučnik bil je od glave do pete

jeklen značaj in zvesti sin matere Slave! Bodi mu zemljica lahka! Blag nam spomin!

Premembe pri učiteljstvu. Gosp. Anton Križ, zač. nadučitelj v Zavrchah postal je definitiven na svojem mestu. — Gosp. Franc Waldhans, pom. učitelj v Laškem trgu pride za def. podučitelja na deško šolo celjske okolice. — Na novo ustanovljeni deški šoli v Št. Juriji ob južni železn. so umeščene, za nadučiteljico: gospd. Marija Orač, za učiteljico: gospd. Albina Böhm (obe dosedaj podučiteljici v Št. Juriji) in za podučiteljico: gospd. Jadviga Jonke, dosedaj podučiteljica v Doberni. — Gosp. Vinko Žuran, uč. pripravnik, nastopil je podučiteljsko mesto pri Sv. Bolfanku na Kogu. — Gospa Marija Pfeifer roj. Majcen nameščena je kot učiteljica ročnih del na ljudski šoli v Hočah, gospd. Uršula Perc, dosedaj v Podsredi, pa je imenovana za učiteljico ročnih del za ljudski šoli Št. Jakob v Slov. gor. in Sv. Marjeto ob Pesn.

(Razpisane učit. službe.) Na ljudski in meščanski deški šoli v Mariboru — I. plač. razred — se ta-le učiteljska mesta definitivno umeščajo: 1. Mesto ravnatelja meščanske šole, oziroma 2. Mesto učitelja meščanske šole za predmete II. skupine, namreč: naravopisje, naravoslovje (fizika in kemija) in za dopolnilni predmet: matematika, — oziroma v slučaju avanziranja 4. jedno drugo mesto ljudskega učitelja. Razun tega se še umešča: 5. jedno proviz. mesto meščanskega učitelja za predmete III. skupine. Prosnje do 4. dne junija pri mestnem šolsk. svetu v Mariboru. Gledé mesta ravnatelja je pripomniti, da morajo prosilci biti popolnoma sposobni tudi za vodstvo obrtne napredovalne šole, ki je s to šolo združena in ima 6 oddelkov.

Poziv!

Mili mi prijatelji in sodrugi!

Skokoma hitč čas imel bo letošnje leto vže deset let za seboj, kar smo naredili skušnjo godnjavko.

To je bil gotovo jeden izmed najvažnejših in najlepših trenutkov našega življenja. Več let smo, pripravljaje se za vzvišeni poklic učiteljskega stanú, imeli razne ugodnosti, a tudi razne grenkosti. Takrat smo slovesno sklenoli, da se hočemo vže po preteku štirih let zopet sestati v Mariboru; a ker je potem večina odločila za desletnico, se je reč prestavila na letošnje leto, ker nekateri hočejo nastopiti tudi s svojimi zakonskimi polovicami.

Tovariši iz leta 1881 izpolnimo torej v letošnjih počitnicah svojo obljubo ter se snidimo v Mariboru,

kjer smo se izšolali, da si podamo o tej priložnosti prijazno desnice, veseleč se skupno med seboj, in nad našim delovanjem v korist mladini in naši mili domovini.

Odločite sami najprimernejši čas in naznanite vsa pojasnila podpisanim, ki bodeta skrbela za

vspored in sestavila v Mariboru slavnostni odbor. Sprejmite vsi najsrčnejše pozdrave od obeh.

V Humu in Radgoni, 20. maja 1891.

Anton Porekar, Jakob Nedok,
nadučitelj. učitelj.

Raznoternosti.

Zahvala.

Vsem p. t. gospodom, gospem in gospodičinam, koji so kolikor toliko pripomogli, da se je III. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ tako sijajno vršila, izrekata podpisana v imenu vsega slovenskega učiteljstva najsrčnejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujema slavnim uredništvom „Edinosti“, „Naše sloge“ in „Slov. sveta“ za njihovo vsestransko podporo, ravno tako vsem p. t. odličnim obiteljem za brezplačna oziroma cena prenočišča.

Za sprejemni odbor III. skupščine „Zaveze“ Sežana:
M. Kante.

Za Direktorij „Zaveze“ — Krško:
Dr. J. Romih.

Zahvala.

Podpisani direktorij šteje si v prijetno dolžnost, zahvaliti se vsem vdeležencem, ki so pripomogli k tako sijajnem izidu našega zborovanja v Trstu. Posebno se zahvaljujemo vsprejemnemu odboru, v prvi vrsti njegovemu predsedniku, g. Mate Kante-ju, zahvaljujemo se nam prijaznemu časopisju, osobito Primor-

skemu, to je „Edinosti“, „Slov. Svetu“, „Naši Slogi“ in „Novi Soči“; zahvaljujemo se Tržaskim rodoljubom in narodnim društvom v Trstu in okolici; zahvaljujemo se gspđ. pevkam in gg. pevcem, ki so sodelovali pri koncertu. Jako razveselila nas je tudi trojica iz tužne Istre sè svojo navsočnostjo in bratovski pozdravi iz bližnje Hrvatske. V slogi je moč! Ravnajmo se torej redno po geslu našega previtlega vladarja „viribus unitis“!

Krško, dne 20. maja 1891. l.

Direktorij
„Zaveze slov. učit. društev“.

Listek uredništva.

Radi poročila o III. skupščini „Zaveze slov. učiteljskih društev“, katerega smo na odločno željo mnogih „Popotnik-ovih“ bralcev hoteli v jedni številki zvršiti, morali smo vse druge razprave to pot odložiti, kar nam — upamo — prizadeti gg. sotrudniki naši ne bodo zamerili. V 11. številki nadaljujemo zopet vse redno. — Gosp. J. B. v K.: Popravke vže stavljeni; a morali ga odložiti, ker nam je zmanjkalo prostora. Oprostite.

Razpis natečajev.

V politiskem okraji Brežice je umeščati nastopne učiteljska mesta definitivno, eventuelno tudi provizorično:

- Nadučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zdolah, pošta Videm, IV. plač. razred in prosto stanovanje.
- Učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Pilštanji pri Kozjem, IV. plač. razred.
- Jedno podučiteljsko, eventuelno jedno prov. učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Št. Vidu pošta Planina, IV. plač. razred in prosto stanovanje (po 1 soba).
- Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Podčetrtku, III. plač. razred.
- Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zabukovji p. Sevnica, III. plač. razred in prosto stanovanje.
- Jedno podučiteljsko mesto na četirirazredni deški ljudski šoli v Brežicah (v mestu), III. plač. razred.
- Jedno podučiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli na Bizeljskem pri Brežicah, IV. plač. razred.
- Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Preborji, IV. plač. razred in prosto stanovanje.
- Mesto stalnega okrajnega pomožnega učitelja za okoliš c. kr. okr. glavarstva brežiškega z dohodki podučitelja po III. plač. razredu.

k) Mesto formalno vsposobljene učiteljice ročnih del za ljudski šoli Reichenburg in Blanca z letno nagrado 200 gld. proti dolžnosti na prvi šoli po osem na drugi pa po pet ur na teden 10 mesecev v letu poučevati.

Opomni se, da je gledé vseh mest potrebno popolno znanje slovenskega in nemškega jezika in da podučitelji in podučiteljice IV. plač. razreda lahko tudi dobé osobno doklado 30 gld. na leto.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in gledé na nadučiteljsko mesto v Zdolah tudi z dokazom, da so vsposobljeni za subsidarični pouk v katoliškem veronauku, vložijo potom predstojnega okraj. šolsk. sveta do 15. junija 1891 in sicer z ozirom na pod i) omenjeno mesto pomož. učitelja naravnost pri okr. šolskem svetu v Brežicah, z ozirom na pod k) navedeno mesto učiteljice ročnih del pri krajnem šolskem svetu v Reichenburgu ob Savi, gledé na ostala mesta pa pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okr. šol. svet v Brežicah dne 20. aprila 1891.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 512. Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraji se razpisujete službi učiteljic III. plačilne vrste v Kanalu in v Ločniku, prvo z učnim jezikom slovenskim drugo z italjanskim.

Prosilke naj sem-le vložé prošnje s postavnimi spricvali do 9. julija t. l. po predpostavljanih oblastnihajah.

C. kr. okr. šolski svet v Gorici, 21. maja 1891.

Vsečina. I. Cesarjeva zahvala. — II. Tretja skupščina „Zaveze“ itd. — III. Listek. (Spomini na III. skupščino „Zaveze“. — IV. Društveni vestnik. (Iz „Zaveze slov. uč. dr.“) — V. Dopisi in druge vesti. — VI. Raznoternosti. (Zahvale. Listek uredništva.) — VII. Natečaji.